

Omek

Vájszlách 5786
2025. december 4.

Aki hisz, az nem fél? Akkor mi a helyzet Jákobbal?

Logikusan hangzik: ha eléggé erősen hiszünk abban, hogy mindenről a Teremtő gondoskodik, akkor nincsen okunk félni semmitől.

„Az Örökkévaló velem van, nem félek – mit árthat nekem ember?” (Zsoltárok 118:6)

Így mondja Dávid király a Hálél imában is gyakran mondott zsoltárjában (melyet most Chanuka alkalmából többször is el fogunk mondani a zsinagógákban).

Ennek fényében a hetiszakasunk nagy kérdése: hogyan lehetséges az, hogy Jákob félt Észávtól?

„És visszatértek a követek Jákobhoz, és mondták neki: eljöttünk testvéredhez, Észávhoz, és ő is jön eléd, és négyszáz ember van vele. **És félt Jákob nagyon**, és bajban érezte magát.” (Mózes 1., 32:7-8)

Vajon lehetséges, hogy a félelemnek van helye az istenszolgálatban? Vagy ez mindig rámutat a bitáchon, vagyis Gondviselésbe vetett bizalom hiányába, és így eredendően rossz?

Egy klasszikus forrásban a Talmud azt bizonyítja, szintén a Zsoltárok könyvére támaszkodva, hogy a félelem hiánya és a Teremtőbe vetett bizalom erős összefüggésben van:

„Tanították mestereink: történt az idős Hiléllel, hogy az úton ment, és kiáltást hallott a városban. Azt mondta: biztos vagyok benne, hogy nem az én házamból jön. Róla mondja az Írás: 'a rossz hallottaktól nem fél, erős a szíve, bízik az Örökkévalóban.'"

V. évfolyam, 8. szám

IMPRESSZUM

Az omek szó jelentése: mélység. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Kiadó: Bét Jehuda Közösség

Székhely: 1074 Budapest, Rumbach Sebestyén u. 11-13.

Felelős kiadó-szerkesztő:

Szántó-Várnagy Binjomin

Lapterv: Novák Tamás

Borítókép: Canva AI

Terjesztés: Vida Ákos

Megjelenik 80 példányban.

ISSN 3058-051X (Nyomtatott)

ISSN 3058-0609 (Online)

Csatlakozz az OMEK támogatói

köréhez! Támogasd havonta a nyomtatást, és részesülj kedvezményekben. További részletek:

<https://orti.hu/omek-tamogatok>

Rává mondta: ez a mondat mindkét irányba magyarázható. 'a rossz hallottaktól nem fél' – mi az oka? Az, hogy 'erős a szíve, bízik az Örökkévalóban'. Fordítva: 'erős a szíve, bízik az Örökkévalóban, a rossz hallottaktól nem fél'. (Berácho 60a, Zsoltárok 112:7 alapján)

Pontosan mit is akar ezzel mondani Rává? Akinek erős a szíve, az nem fél a rossz hírektől – ezt az irányt értjük. De mit jelent fordítva?

Talán azt, hogy a *félelmet* könnyebben tudjuk értelmezni, mint a *bizalmat*. A félelem nagyon valóságos, mindennapi élményünk, a bizalom azonban absztrakt és filozófiai, nehezen tudjuk pontosan megfogni, körülírni.

Ezért az a jó tanács, hogy ha valaki erős és bizalommal teli szívet akar szerezni, akkor a félelem tulajdonságát figyelje. Amikor érzi magában, hogy felébred, akkor gondoljon a Teremtő Gondviselésére, és ezáltal megerősíti, gyakorolja a bizalom képességét.

Ebből pedig máris megtanultuk, hogy

a félelemnek igenis nagy a jelentősége a Teremtő szolgálatában: éppen ez segíthet minket abban, hogy megerősödjünk a hitben.

Fentebb idéztük Dávid királytól, hogy a hite annyira erős, hogy a félelem fel sem ébred benne. Ez azonban nem mindig volt igaz rá, hiszen máshol így ír:

„Szívem reszket bennem, halálos félelem szállt rám. Remegés és rettegés jöttek rám, ijedelem vett körül.” (Zsoltárok 55:5-6)

Eszerint tehát van olyan félelem, ami megelőzhető, tökéletesen elcsendesíthető a hit ereje által. Más, erősebb félelem azonban igenis markánsan megjelenik az ember szívében, de a bizalom arra is képes gyógyírként hatni.

Pontosan ezt írja ugyanennek a zsoltárnak a végén:

„Vesd terhedet az Örökkévalóra, és Ő el fog látni, nem engedi sohasem az igazat meginogni.” (55:23)

Korábban írtunk arról, hogy a félelem azért is fontos, hogy egyáltalán imádkozzunk¹.

Ha nem félünk a bajtól, akkor imádkoznunk sem szükséges, hiszen „úgyis minden rendben lesz”.

Jákobbal pontosan ez történik: átlátja a helyzet súlyosságát, és a Teremtőhöz fohászkodik segítségért. Az imája éppen azáltal telik meg tűzzel és étellel, hogy az őt fenyegető veszélyt nagyon is valóságosnak érzi.

Sokan szokták még e téma kapcsán idézni a Talmud talán egyik leghíresebb erről szóló idézetét – tévesen:

„Három könyv nyílik meg Ros Hásánakor: a tökéletesen gonoszok könyve, a tökéletesen igazak könyve, és a közepesek könyve.

A tökéletesen igazak azonnal beíratnak és bepecsételtetnek az életre. A tökéletesen gonoszok azonnal beíratnak és bepecsételtetnek a halálra. A közepesek – függőben maradnak Jom Kipurig. Ha kiérdemlik, beíratnak életre, ha nem, halálra.” (Ros Hásáná 16b)

Az érvelés szerint ha úgyis minden előre eldőlt, akkor mit számít a mi aggodalmaskodásunk, erőfeszítésünk²?

Ez természetesen tévedés, hiszen fentebb láthattuk, hogy a mi aggodalmaskodásunk az imáinkat erősítheti, ezáltal a személyiségünk fejlődhet, és magasabb szintre kerülhetünk. Igaz, hogy a Teremtő előre meghatároz bizonyos kereteket, amiken belül mozoghatunk, de ezek jóval lazábbak, mint ahogyan ezen érv védelmezői bemutatni igyekeznek.

¹ Ld. *Ima és hit: segítik vagy gátolják egymást?* OMEK magazin, V. évfolyam, 5. szám

² Az igazság az, hogy *Toszfot* magyarázataiban alapijában véve kérdőjelezi meg ezt a feltételezést. Azt mondja, hogy mivel láthatunk

igaz és gonosz embereket életben és halálban egyaránt, ezért ez az ítélet egyáltalán nem a jövő év életére és halálára vonatkozik, hanem az eljövendő világra. Hasonló, de kevésbé vitatott idézetet találunk *Béca 16a* oldalának elején, ahol az ember egész éves bevételéről írja, hogy az év eleji ítéletkor eldől.

Esőkérés – és más gyakori kérdések az imádkozás kapcsán

Ezen a héten kezdünk el esőt kérni mindennapi imáinkban mi, akik Izrael földjén kívül lakunk.

„Chesván hónap 3-án kérünk esőt. Rábán Gámliel mondja: 7-én, az ünnep utáni 15. napon. [...] Chánánjá mondja: és a szétszórattatásban a [téli] időszak 60. napján” (Táanit 10a)

Az itt idézett „téli időszak” az őszi napéjegyenlőség, melynek 60. napja a legtöbb évben – így idén is – december 5-ére esik (kivéve, ha az azt követő év a szoláris naptár szerinti szökőév). Így ez az egyetlen olyan törvényünk, amiben a szoláris naptárat követjük, mivel abban a napéjegyenlőségnek fix dátuma van.

Mivel december 5-e idén péntek, a mi napunk pedig az előző este kezdődik, így az esőkérés első alkalma csütörtök este lesz, az esti [máá-riv] imában.

Használjuk ki ezt az alkalmat arra, hogy összegyűjtsük a mindennapi imákkal kapcsolatos leggyakoribb kérdéseket és tévedéseket.

Először is: mi a teendő, ha valaki elfelejti a megfelelő, esővel kapcsolatos betoldást elmondani?

Az Ámidá két áldásában is szerepel a harmat és eső tematikája. A 2. áldás a Teremtő nagyságáról, erejéről szól. Abban az esőt csak mintegy megemlítjük – ezt nevezzük esőemlítésnek. Ezt még Szukot után azonnal elkezdtük.

A valóságos kérés azonban csak az Ámidá 9. áldásában következik – ez az, amit most kezdünk el. Mindegy hogy melyik áldásban tévesztünk, és az is mindegy hogy télen vagy nyáron – a végeredmény az, hogy ha tévedtünk, a tévedést javítanunk kell (Sulchán Áruch OC 117:3).

Ez a javítás legegyszerűbben akkor lehetséges, ha még nem fejeztük be az áldást, ha nem mondtuk ki a végén az Örökkévaló Nevét („Áldott vagy Te, Örökkévaló...”). Ilyenkor egyszerűen visszamehetünk az elrontott mondatához és előlről kezdhetjük.

Ha ezt elmulasztottuk, az egész áldást kell újra mondanunk. Ha azonban a 2. áldásban történt a tévesztés, és azt már lezártuk, akkor az egész imát kezdjük mondani előlről, mivel az Ámidá első és utolsó három áldása egyetlen nagy egységnek számít.

Egy másik fontos, kevésbé ismert szabály: a közösségi ima lényege, hogy legalább egy minjen – 10 zsidó férfi – egyszerre mondja a csendes Ámidá imát. **Emiatt senkinek sem szabad előbb elkezdenie azt.** Nem léphet be az Ámidá mondásába, akkor sem, ha ő már ott tart. Akkor sem, ha lassabban imádkozik, és ezért szeretné hamarabb elkezdeni (OC 90:10).

Mi a teendő, ha emiatt lemarad a Kedusról?

Noha általában nagy fontossága van annak, hogy ezt az imaszakaszt közösen mondjuk, de a lassú imádkozót nem kötelezzük arra, hogy emiatt elmulassza az ima közös kezdését.

Soméá keone – vagyis ha hallgatja, már az is olyannak számít, mintha felelne rá. Ezért elég az, ha megáll egy pillanatra, csendben figyeli a többieket, és amikor befejezték a Kedusát, ő folytatja az imáját ott, ahol abbahagyta.

A csendes Ámidá hangos ismétlésével ideális esetben megvárunk legalább 9 embert, aki ámennel tud felelni az előimádkozó áldásaira (OC 124:4). Az Áruch HáSulchán fontos észrevételt tesz: ha a közösségben sokan vannak, akkor ne a 9 leggyorsabbat várjuk meg! Ha nem inkább ilyenkor igyekezzünk legalább a

közösség felét megvárni (124:8).

Egyébként is, mivel számos rabbi panaszkodik arra, hogy sok a „sietős imádkozó”, ezért a *Misna Berura* előírja, hogy az *áv bét dint* [valási bíróság fejét] legalább várják meg.

Ez a gyakorlatban – *bét din* hiányában – a jelenlévő rabbira, Tóratudósra vonatkozik. Tőle elváratik, hogy az imának egyfajta minimum mértéket szabjon, és ne a legsietősebbek diktálják a közösségi ima tempóját.

Az ima szentségét mutató talán egyik legsebbebb törvényünk: az imádkozóval szemben megtalálható a *Sechiná*, azaz az isteni Jelenlét. **Emiatt nem szabad az *Ámidát* mondó imádkozó ember előtt áthaladni**, sem a 4 *ámá* (kb. 2 méter) sugarú környezetében leülni (OC 102:1-4).

Reggeli ima közben *tefilint* [imaszíjat] viselünk karunkon és fejünkön. Amikor elkezdjük felrakni a kezünkre, előtte áldást mondunk, és miután a fejünkön eligazítjuk, akkor újabb áldást mondunk. E kettő között azonban nem szabad megszólalnunk (OC 25:9).

Időpontok Budapesten:

Most csütörtökön (4-én) az esti imában először mondunk *tén tál umátárt*!

Gyertyagyújtás **péntek este**: 14:59 és 15:35 között.

Szombat kimenetele: 16:45.

Péntek este 17:30-tól tanulás, 18:00-tól Kábálát Sábát.

Szombat reggel 8:30-tól tanulás, 9:00-tól ima, Tóraolvasás, majd kidus (lakoma után mincha!).

Most pénteken *Joseph Malovany* főkantor érkezik hozzánk Amerikából! Továbbképzést tart az OR-ZSE kántorszakos hallgatóinak és végzettjeinek, de a péntek esti imát és kidust velünk tölti. Különleges dallamok, egyedülálló hangulat várható – gyertek!

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb *szombat reggel* 9:24-ig.

Hétköznapi reggeli imák vasárnaptól péntekig minden nap 8:00-kor.

Hétköznapi délutáni online tanulások hétfőtől csütörtökig mindennap 14:00-kor.

Csatlakozás: <https://t.me/betjehuda>.

Amikor a kezünkbe fogjuk a fejre való tefilint, nem lógathatjuk le, mivel abban szent szöveg van, és ez tiszteletlenség lenne (OC 40:1). Ezért két kézzel fogva tesszük a fejünkre: jobb kézben a „ház”, amiben a pergamen tekercsek vannak, bal kézben a csomó.

A csomót illesszük a fejünkre, arra a pontra, ahol a koponyánk csontja hátul véget ér, és egy puhább rész kezdődik. Ha a tefilin helyesen van beállítva, akkor ezzel egyidőben a „ház” közepre kerül, mégpedig a hajvonal fölé (OC 27:9).

Fontos és gyakori hiba: a tefilin alja nem „lóghat” a hajvonal alá, sem oda, ahol egykor a hajvonal volt!

Miután a fejünkre tettük, rögzítsük a tefilint, azáltal, hogy jobb és bal kezünket végighúzzuk a szíjon, ami a fejünkre illeszkedik. Ezáltal biztosítjuk, hogy nem fog elmozdulni a jól beállított helyéről ima közben.

Sábát sálom! Gut sábesz!